ROYAUME DE BELGIQUE.

AVIS DU CONSEIL D'ETAT.

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, neuvième chambre, saisi par le Ministre de l'Intérieur, le 24 janvier 1990, d'une demande d'avis sur un projet d'arrêté royal "réglementant l'affectation des objecteurs de conscience exemptés de tout service militaire et déclarés aptes", a donné le 7 mai 1990 l'avis suivant :

KONINKRIJK BELGIE.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, negende kamer, op 24 januari 1990 door de Minister van Binnenlandse Zaken verzocht hem van advies te dienen over een ontwerp van koninklijk besluit "tot regeling van de aanwijzing van de van elke militaire dienst vrijgestelde en geschikt verklaarde gewetensbezwaarden", heeft op 7 mei 1990 het volgend advies gegeven :

INTITULE.

L'intitulé serait rédigé plus correctement comme suit :

"Arrêté réglementant l'entrée en service, l'affectation et le terme de service des objecteurs de conscience".

PREAMBULE.

L'alinéa 1er doit être rédigé comme suit :

"Vu les lois portant le statut des objecteurs de conscience, coordonnées le 20 février 1980, notamment les articles 1er, 18 et 19, modifiés par la loi du 20 avril 1989, et l'article 21, modifié par les lois du 20 avril 1989 et du 22 décembre 1989;".

DISPOSITIF.

OBSERVATIONS SUR LA FORME.

1. Le groupement normal des articles est le chapitre, lequel peut être divisé en sections.

L'arrêté en projet doit donc être divisé en chapitres et non en sections.

2. La division en paragraphes d'un article ne se justifie que lorsqu'il convient de grouper plusieurs alinéas.

La division en paragraphes des articles 8, 10 et 15 doit donc être supprimée.

OBSERVATIONS PARTICULIERES.

Article 1er.

Telle qu'elle est rédigée, la disposition présenterait l'inconvénient d'être incomplète si les lois coordonnées portant le statut des objecteurs de conscience venaient à subir de nouvelles modifications. Elle est, au surplus, superflue. En effet, le préambule mentionne déjà les modifications en vigueur.

L'article 1er doit être omis et il y a lieu, en conséquence, dans le dispositif du projet, de compléter les mots "lois coordonnées" par les mots "portant le statut des objecteurs de conscience".

Article 2

(devenant l'article 1er).

1. L'article doit être précédé de l'intitulé "Chapitre premier - De l'entrée en service", conformément à l'observation de forme ci-dessus.

2. Dans le texte français, il faut écrire "... sont appelés au service ...".

Articles 3 et 4 (devenant les articles 2 et 3).

1. Les deux articles sont relatifs au report d'appel. Ils devraient être rédigés sur le modèle des dispositions figurant au chapitre III de l'arrêté royal du 26 mars 1990 relatif à l'affectation des miliciens et à leur appel au service.

2. Ainsi que le Conseil d'Etat en a fait l'observation dans l'avis L. 19.495/10, donné le 11 décembre 1989, sur un projet d'arrêté royal "organisant le service et le régime disciplinaire des objecteurs de conscience exemptés de tout service militaire et déclarés aptes", la volonté de ne pas privilégier l'objecteur de conscience par rapport au milicien apparaît comme une préoccupation constante du législateur.

Les arrêtés d'exécution doivent évidemment se conformer à ce principe.

On observera, notamment, que l'article 3, § 1er, 3E, du projet est plus libéral que l'article 15, § 1er, alinéa 1er, 2E, de l'arrêté royal susvisé du 26 mars 1990.

Le texte en projet doit, dès lors, être revu.

Articles 7, 8, 9 et 10.

Par souci de concordance avec l'article 1er des lois coordonnées portant le statut des objecteurs de conscience, les articles 9 et 10 devraient figurer avant les articles 7 et 8.

Article 7 (devenant l'article 8).

1. Au paragraphe 1er, mieux vaudrait écrire : "... le gouverneur ou son délégué, après avoir recueilli l'avis des organismes proposés, examine la demande en tenant compte des conditions d'affectation, de la nature et du volume de travail prévu pour l'objecteur de conscience et, le cas échéant, de la liste des priorités établie en vertu de l'article 21, § 5, alinéa 2, des lois coordonnées portant le statut des objecteurs de conscience".

2. Selon le paragraphe 2, lorsque le gouverneur ou son délégué ne peut donner une suite favorable à la demande d'affectation, il invite l'objecteur de conscience à introduire une nouvelle demande dans les plus brefs délais.

Cette disposition privilégie l'objecteur de conscience par rapport au milicien et ne peut, dès lors, être admise.

Au surplus, elle est superflue puisqu' en application de l'article 5 du projet, l'objecteur de conscience peut formuler, dans sa demande, "ses propositions d'affectation" (pluriel).

Article 8 (devenant l'article 9).

A la fin du paragraphe 1er, les mots "conformément à la demande" sont superflus et doivent être omis.

Le texte néerlandais du paragraphe 1er doit être rédigé en tenant compte de l'observation qui est faite dans la version néerlandaise du présent avis.

Article 10 (devenant l'article 7).

Dans le texte français des paragraphes 1er et 2 (devenant les alinéas 1er et 2), les mots "aux motifs que" doivent être remplacés par les mots "parce que".

Le texte néerlandais du paragraphe 1er (devenant l'alinéa 1er) doit être rédigé en tenant compte de la remarque qui est faite dans la version néerlandaise du présent avis.

La même observation vaut pour l'article 11, alinéa 1er.

Article 11 (devenant l'article 10).

A l'alinéa 2, il faut écrire : "... à l'un des organismes proposés par le gouverneur ou son délégué, en fonction de la liste des priorités établie en vertu de l'article 21, § 5, alinéa 2, des lois coordonnées portant le statut des objecteurs de conscience".

Article 12 (devenant l'article 11).

L'article serait mieux rédigé comme suit :

"Sont joints à la demande d'affectation tous documents émanant des services ou organismes proposés et portant la description des tâches ... (la suite comme au projet)".

Section IV. - De la mutation.

Ni la loi du 22 décembre 1989 relative au statut des miliciens, ni l'arrêté royal du 26 mars 1990 relatif à l'affectation des miliciens et à leur appel au service, ne contiennent des dispositions relatives à la mutation comparables à celles des articles 15 à 22 de l'arrêté en projet. Ceux-ci ne sont donc pas conformes au principe suivant lequel l'objecteur de conscience ne peut être privilégié par rapport

au milicien. Ils doivent donc être fondamentalement remaniés. Seules peuvent subsister les dispositions relatives à la mutation d'office dans l'intérêt du service.

OPSCHRIFT.

Het opschrift kan juister als volgt worden geformuleerd :

"Koninklijk besluit tot regeling van de indiensttreding, de aanwijzing en de diensttermijn van de gewetensbezwaarden".

AANHEF.

Het eerste lid moet als volgt worden geredigeerd :

"Gelet op de wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, gecoördineerd op 20 februari 1980, inzonderheid op de artikelen 1, 18 en 19, gewijzigd bij de wet van 20 april 1989, en op artikel 21, gewijzigd bij de wetten van 20 april 1989 en 22 december 1989;".

BEPALEND GEDEELTE.

VORMOPMERKINGEN.

1. Artikelen worden normaal gegroepeerd in hoofdstukken. Deze kunnen verder worden verdeeld in afdelingen.

Het ontworpen besluit moet bijgevolg worden verdeeld in hoofdstukken, en niet in afdelingen.

2. De indeling van een artikel in paragrafen is alleen gewettigd wanneer verscheidene leden behoren te worden gegroepeerd.

De indeling van de artikelen 8, 10 en 15 in paragrafen moet bijgevolg vervallen.

BIJZONDERE OPMERKINGEN.

Artikel 1.

Aan de bepaling, zoals zij is gesteld, kan worden verweten dat ze onvolledig is indien nieuwe wijzigingen zouden worden aangebracht in de gecoördineerde wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden. Zij is bovendien overbodig. Inderdaad, de aanhef vermeldt reeds de wijzigingen die van kracht zijn.

Artikel 1 moet vervallen en bijgevolg behoren in het bepalend gedeelte van het ontwerp de woorden "gecoördineerde wetten" te worden aangevuld met de woorden "houdende het statuut van de gewetensbezwaarden".

Artikel 2 (dat artikel 1 wordt).

1. Aan het artikel moet het opschrift "Hoofdstuk I - Indiensttreding" voorafgaan, overeenkomstig de vorenvermelde vormopmerking.

2. In de Franse tekst schrijve men "sont appelés au service ...".

Artikelen 3 en 4 (die de artikelen 2 en 3 worden).

1. De twee artikelen hebben betrekking op de verdaging van oproeping. Ze zouden moeten worden geredigeerd naar het model van de bepalingen die voorkomen in hoofdstuk III van het koninklijk besluit van 26 maart 1990 betreffende de aanwijzing van de dienstplichtigen en hun oproeping voor de dienst.

2. Zoals de Raad van State heeft opgemerkt in zijn advies L. 19.495/10, gegeven op 11 december 1989, over een ontwerp van koninklijk besluit "tot regeling van de dienst en het tuchtregime van de van elke militaire dienst vrijgestelde en geschikt verklaarde gewetensbezwaarden", is het een permanente bedoeling van de wetgever om de gewetensbezwaarde niet te bevoorrechten ten opzichte van de dienstplichtige.

De uitvoeringsbesluiten moeten zich vanzelfsprekend naar dat beginsel gedragen.

Er zij inzonderheid op gewezen dat artikel 3, § 1, 3E, van het ontwerp milder is dan artikel 15, § 1, eerste lid, 2E, van het vorenvermelde koninklijk besluit van 26 maart 1990.

De ontworpen tekst moet derhalve worden herzien.

Artikelen 7, 8, 9 en 10.

Ter wille van de overeenstemming met artikel 1 van de gecoördineerde wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, zouden de artikelen 9 en 10 vo,'o,'r de artikelen 7 en 8 moeten worden geplaatst.

Artikel 7 (dat artikel 8 wordt).

1. In paragraaf 1 schrijve men : "... de instellingen bedoeld in artikel 21, §§ 1 en 2, van de gecoördineerde wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden, onderzoekt de gouverneur of zijn gemachtigde, nadat hij het advies van de voorgestelde instellingen heeft ingewonnen, de aanvraag, met inachtneming van de aanwijzingsvoorwaarden, de aard en de omvang van het werk dat de gewetensbezwaarde zal moeten verrichten en, in voorkomend geval, de prioriteitslijst, opgemaakt krachtens artikel 21, § 5, tweede lid, van de gecoördineerde wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden".

2. Paragraaf 2 bepaalt dat wanneer de gouverneur of zijn gemachtigde aan de aanvraag om aanwijzing geen gunstig gevolg kan geven, hij de gewetensbezwaarde verzoekt zo spoedig mogelijk een nieuwe aanvraag in te dienen.

Die bepaling bevoorrecht de gewetensbezwaarde ten opzichte van de dienstplichtige en kan derhalve niet aangenomen worden.

Bovendien is ze overbodig aangezien de gewetensbezwaarde, met toepassing van artikel 5 van het ontwerp, in zijn aanvraag "zijn aanwijzingsvoorstellen" (meervoud) kenbaar kan maken.

Artikel 8 (dat artikel 9 wordt).

In paragraaf 1 moeten de woorden "overeenkomstig de aanvraag" als overbodig vervallen.

Bovendien schrijve men "bedoeld in" in plaats van "bedoeld bij".

Dezelfde opmerking geldt ook voor de overige artikelen van het ontwerp waar de zoëven genoemde uitdrukking wordt gebruikt.

Artikel l0 (dat artikel 7 wordt).

In de Franse tekst van de paragrafen 1 en 2 (die het eerste en het tweede lid worden) moeten de woorden "aux motifs que" worden vervangen door de woorden "parce que".

In de Nederlandse tekst van paragraaf 1 (die het eerste lid wordt) moeten de woorden "ten laatste" worden vervangen door het woord "uiterlijk".

Dezelfde opmerking geldt voor artikel 11, eerste

lid.

Artikel 11 (dat artikel 10 wordt).

In het tweede lid schrijve men : "De Minister wijst de gewetensbezwaarde aan voor een van de door de gouverneur of diens gemachtigde voorgestelde instellingen, op grond van de prioriteitslijst opgemaakt krachtens artikel 21, § 5, tweede lid, van de gecoördineerde wetten houdende het statuut van de gewetensbezwaarden".

Artikel 12 (dat artikel ll wordt).

Het artikel zou beter als volgt worden geredigeerd :

"Bij de aanvraag om aanwijzing worden alle stukken gevoegd die uitgaan van de voorgestelde diensten of instellingen en die de beschrijving bevatten van de taken die ... zou moeten uitvoeren".

Afdeling IV. - De overplaatsing.

Noch de wet van 22 december 1989 betreffende het statuut van de dienstplichtigen, noch het koninklijk besluit van 26 maart 1990 betreffende de aanwijzing van de dienstplichtigen en hun oproeping voor de dienst bevatten bepalingen

betreffende de overplaatsing die vergelijkbaar zijn met de artikelen 15 tot 22 van het ontworpen besluit. De bepalingen zijn dus niet in overeenstemming met het beginsel volgens hetwelk de gewetensbezwaarde niet bevoorrecht mag worden ten opzichte van de dienstplichtige. Ze moeten dus grondig herwerkt worden. Alleen de bepalingen betreffende de ambtshalve overplaatsing in het belang van de dienst kunnen blijven bestaan.

La chambre était composée de

Messieurs :
C.-L. CLOSSET, conseiller d'Etat, président,
R. ANDERSEN, conseillers d'Etat,
C. DESCHAMPS, assesseurs de la section de législation,
P. GOTHOT, assesseurs de la section de législation,
Madame : R. DEROY, greffier,

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. R. ANDERSEN.

Le rapport a été présenté par M. J. FORTPIED, premier auditeur.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

R. DEROY.

De kamer was samengesteld uit

Mevrouw :
staatsraad, voorzitter,
staatsraden,
assessoren van de afdeling wetgeving,
griffier.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. R. ANDERSEN.

Het verslag werd uitgebracht door de H. J. FORTPIED, eerste auditeur.

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

P. FINCOEUR.